

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Університет Жирони (Іспанія)
Університет Орадя (Румунія)
Талліннський університет (Естонія)
КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради

РЕГІОН - 2021:

**СТРАТЕІЯ ОПТИМАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ**

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(м. Харків, 21 жовтня 2021 р.)

Харків
2021

Реєстраційне посвідчення в УкрІНТЕІ МОН № 792 від 14 грудня 2020 р.

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 12 від 29.11.2021 р.).

Редакційна колегія: Л.М. Немець, д. геогр. н., проф. (голова редакційної колегії); П. Беднар, PhD, доц.; Н. Елізбарашвілі, д. геогр. н., проф.; Д. Карачоні, PhD, наук. співроб.; С.В. Костріков, д. геогр. н., проф.; К.В. Мезенцев, д. геогр. н., проф.; Ч. Морар, PhD, доц.; К.А. Немець, д. геогр. н., проф.; Г.П. Підгрушний, д. геогр. н., ст. наук. співроб.; М. Рейманн, PhD, доц.; К.Ю. Сегіда, д. геогр. н., доц.; Дж.В. Субірос, PhD, проф.

Адреса редакційної колегії: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4, кафедра соціально-економічної географії і регіоназнавства, к. 3-62, тел. +38(057) 707-52-74, e-mail: conference.region@gmail.com.

Регіон – 2021: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 21 жовтня 2021 р.) / Гол. ред. колегії Л.М. Немець. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. – 165 с.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

Матеріали пройшли внутрішнє рецензування.

ISBN 978-966-285-725-2

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, оформлення, 2021

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ

Барановський М.О. Типи проблемних територій України: нові підходи чи імітація реформ	8
Кузишин А.В. Геопросторовий аналіз підтримки парламентських партій за результатами виборів 2019 року (на прикладі Карпатсько-Подільських областей)	9
Мезенцев К.В. Вимушені переселенці з Донбасу у містах: наративи (не)повернення	12
Немець Л.М., Сегіда К.Ю., Немець К.А. Роль суспільної географії в постіндустріальному суспільстві	13
Підгрушний Г.П. Маріуполь – глухий кут індустріалізму у постіндустріальному світі: в пошуках виходу	17
Kostrikov S.V., Filatov V.M. Towards the possibility of the smart city concept provision within the frameworks of the urbogeosystemic approach	19
Gataric D., Đerčan B. Quantitative determination of the degree of urbanization	23

СЕКЦІЯ 1

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: СУЧАСНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ

Грицевич В.С. Відношення в суспільній географії	26
Корома Н.С. Географічна освіта ХХІ століття: нові завдання та виклики	28
Нагірна В.П. Сільська місцевість у зоні впливу метрополісу (зміна статусу, напрями розвитку)	30
Сливка Р.Р. Атрактивність територій у географії конфліктів	32
Шевчук С.М. Проблеми формування центрів територіальних громад Полтавської області як полюсів соціально-економічного зростання	34

СЕКЦІЯ 2

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Браславська О.В., Герасименко О.В. Постіндустріальні зміни промислових підприємств (на прикладі міста Умань Черкаської області)	37
Грицевич В.С., Ванда І.В. Просторово-часові зміни концентрації виробництва продукції сільського господарства Львівської області	39
Єрко І.В., Мельник Н.В., Качаровський Р.Є. Транспортна мережа Ратнівської селищної ТГ як складова туристичної інфраструктури регіону	41
Ключко Л.В. Проблеми регіонального розвитку України	43
Ключко Л.В., Терентьєва А.Ю. Особливості господарства Хорольської міської територіальної громади Лубенського району Полтавської області	47
Кобилін П.О. Секторальні особливості діяльності транснаціональних корпорацій у світі	50
Козак В.С., Кандиба Ю.І. Проблеми соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад і новостворених районів в Україні	52
Палій О.Р. Особливості розвитку інноваційних видів туризму в Україні	54
Редін В.І., Редіна В.А. Туризм в Україні: проблеми розвитку в умовах пандемії Covid-2019	57
Самойлова А.О., Сімцова К.А. Вплив туризму на економіку Туреччини	59
Смирнов І.Г., Цуй Д. Територіальні особливості пам'яток голокосту в Україні (на прикладі м. Кам'янця-Подільського)	61
Сургай Д.Д., Нестерчук О.О., Добровольська Н.В. Сільський туризм як чинник соціально-економічного розвитку Куп'янського району в умовах реформи адміністративно-територіального устрою	65
Худолій А.Л. Аналіз динаміки перевезень сучасної транспортної системи Нідерландів ...	67

Цеханович В.Б. Аналіз факторів сталого розвитку єврорегіонального співробітництва	71
---	----

СЕКЦІЯ 3

ДЕМОГРАФІЧНІ, МІГРАЦІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Marko Filipović, Vlasta Kokotović Kanazir, Suzana Lović Obradović The most significant urban concentration of Serbian population and its development factors	75
Ванда І.В. Диференціація територіальних громад «Єврорегіону Розточчя – Україна»	77
Добровольська Н.В. Соціально-культурні тенденції розвитку сучасного туризму	79
Жердєва М.В. Оцінка історико-культурних ресурсів Харкова	81
Карайченцева Г.А. Структурно-динамічні особливості смертності населення України	83
Карнікова Є.Є., Максимова Д.О. Смертність немовлят у країнах ЄС: сучасні тенденції та територіальні особливості	87
Корнус О.Г., Головань А.О., Корнус А.О., Шищук В.Д. Суспільно-географічна оцінка загальної захворюваності та поширеності хвороб шкіри та підшкірної клітковини серед населення Сумської області	91
Мамчур О.І., Назарчук О. Діяльність транснаціональних корпорацій в глобальному та регіональному вимірах: вивчення у шкільній суспільній географії	93
Поливач К.А. Атласна інформаційна система природної та культурної спадщини України	96
Поплавська І.В. Суспільно-географічне дослідження організації соціальної сфери областей Подільського регіону	98
Провотар Н.І., Паренюк В.А. Освітні міграції молоді України: сучасні тенденції та ризики	101
Скриль І.А. Геолого-географічні семінари у системі професійної освіти педагогів	102

<i>Слепцова А.О., Циган В.С.</i> Просторово-статистичний аналіз розселення населення Одеської області ..	105
<i>Черномаз П.О.</i> Пандемія Covid-19 як глобальна проблема людства	110

СЕКЦІЯ 4 ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

<i>Laoshvili Z., Grigolia L., Iremashvili A., Kvizhinadze S.</i> The importance of Geographic Information Systems in post-disaster surveys. On the example of the river Vere	112
<i>Nianhua Liu, Linbing Zhuang, Vit Vozenilek</i> Analyzing spatial relationship between environmental, socioeconomic factors and dengue fever risk in Shenzhen	115
<i>Pilauri T.</i> The Eco-Culture of the Inhabitants of Mountainous Areas (Central Caucasus) ..	118
<i>Sandodze G.</i> The forms of environmental impact and its geographical features of the assessment	120
<i>Горбач В.В., Мельничук М. М.</i> Динаміка викидів забруднюючих речовин у повітряний басейн Волинської області	122
<i>Клімов О.В., Надточій Г.С., Клімов Д.О., Гайдріх І.М.</i> Регіональні особливості формування екологічної мережі Харківської області	124
<i>Суворов М.В.</i> Система енергетично-логістичних кластерів як елемент розвитку альтернативної енергетики	127
<i>Ушкварок Д.О.</i> Досвід організації туризму на природоохоронних територіях (на прикладі Грузії)	128

СЕКЦІЯ 5 МІСЬКА ГЕОПОЛІТИКА, ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА МІСЬКА ПОЛІТИКА

<i>Вовк О.І.</i> Репрезентація етнічних груп в урбанонімії Харкова	132
---	-----

Гаврилюк О.К. Поведінкові стратегії адаптації міських ВПО до нових геополітичних реалій в умовах тривалого військового конфлікту в Україні	134
Денисенко О.О. Житло, житлова політика і ідеологія: аналіз довгострокових впливів на міське середовище на прикладі м. Краматорськ	135
Дук Н.М., Суматохіна І.М. Партиципаторне бюджетування в містах України: географічний аспект ...	137
Івах Я.Є. Теренові дослідження просторової трансформації українських міст	139
Колотуха І.О., Колотуха О.В. Концепції розвитку сучасного міста і роль в них транспорту	142
Коріненко В.В. Партисипативний аспект сталого розвитку міст України	144
Костащук І.І., Кісіль Р.В. Фестивалі міста Чернівці як складові його етнокультурного потенціалу та поліетнічної ідентичності	146
Кравченко К.О. Міста України у аспекті теорії світових міст	148
Мельничук А.Л., Гнатюк С.С. Практики та інструменти зворотного зв'язку у територіальних громадах: Просування ГІС-інструментів як сервісів взаємодії	152
Міренкова В.Р., Кравченко К.О. Міста-мільйонери України: особливості сучасного розвитку	154
Серьогін Д.С. ГІС-моделювання та тривимірна візуалізація міської забудови в середовищі веб-ГІС порталу Mapbox	157
Телебєнєва Є.Ю. Зелені зони міста як території рекреаційної та туристичної привабливості м. Харкова	159
Шабашова Л.Ю. «Людський масштаб» як сучасний принцип розвитку сельбищних територій	162

11,6 до 7,4%), нарощення виробництва у Сокальському і Золочівському районах, які зараз займають лідируючі позиції (10,4 та 8,6% відповідно).

Протягом періоду 2012–2019 рр. загалом виробництво продукції сільського господарства Львівської області характеризується деконцентрацією. Динаміка ентропійної міри концентрації збігається з тенденцією динаміки обсягу продукції сільського господарства усіх категорій господарств регіону. Підвищення концентрації продукції сільського господарства у період несприятливих погодніх умов свідчить про відмінні умови районів для адаптації галузі до зміни клімату, визначає напрямки подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Головне управління статистики у Львівській області: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua>.

2. Індекс сільськогосподарської продукції 2010–2020 / Державна служба статистики України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/sg/isg_rik/isg_rik_20_ue.xls.

3. Клімат: рекорди / Український гідрометеорологічний центр: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://meteo.gov.ua/pic/tem_records.png

4. Шаблій О.І. Математичні методи у соціально-економічній географії / О. І. Шаблій. – Львів: Світ, 1994. – 304 с.

5. Шаблій О.І. Основи суспільної географії: підручн. для студентів вищих навчальних закладів / О.І. Шаблій. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 296 с.

УДК 911.3:338.47(477.82-72)

ТРАНСПОРТНА МЕРЕЖА РАТНІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТГ ЯК СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ

І.В. Єрко¹, Н.В. Мельник², Р.Є. Качаровський¹

ierko@i.ua, Nadezda_chyr@i.ua, romankacharovsky@ukr.net

¹*Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна*

²*ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна*

Держава, здійснюючи трансформацію адміністративно-територіального устрою на місцях, об'єднуючи ради різного рівня в територіальні громади (ТГ), при цьому враховуючи їх географічні, історичні та соціально-економічні особливості, сприяє розвитку об'єднань (завдяки передачі владних повноважень, майнових та земельних ресурсів, фінансового забезпечення). Проте одночасно громади отримали у спадок ряд проблем, вирішення яких змушує шукати шляхи додаткових доходів у різних галузях господарювання, що стосується й туризму, що прогресивно розвивається. Потужний розвиток туристично-рекреаційних ресурсів та інфраструктурних об'єктів, зокрема транспортної мережі територій, дозволить покращити функціонування туристичної мережі ТГ.

Згідно Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» у Волинській області є 54 громади, зокрема й Ратнівська селищна (входить до складу Ковельського району, утвореного постановою ВР України від 17.07.2020 р. «Про утворення та ліквідацію районів») [1], яка сформована 25.10.2020 р. шляхом об'єднання селищної (сміт Ратне) та семи сільських рад (23 села: сс. Береза, Броди, Вижично, Височне, Витень, Гірники, Годинь, Долина, Доманове, Жиричі, Запоківне, Здомишель, Комарове, Конище, Кортеліси, Косиці, Краска, Млинове, Прохід, Сільце, Сільця-Млинівські, Старостине, Шменьки). Її площа – 486,7 км², населення – 22 454 ос. (міське – 9 483 ос., сільське – 12 717 ос.). Центр громади – смт Ратне [1; 3–5].

Важливим елементом туристичної інфраструктури є транспортна мережа, саме завдяки досить розгалуженій мережі транспортних шляхів вдається підвищити потік туристів до досить туристично привабливих об'єктів краю.

За даними Служби автомобільних доріг у Волинській області територією Ратнівської ТГ проходять автошляхи державного (міжнародна та територіальні) та місцевого значення, а саме: міжнародна траса **М-19** (Доманове (на Брест)–Ковель–Чернівці–Тереблече (на Бухарест)); територіальні **Т-03-04** ((М-19)–Доманове–Самари–Залухів–Мала Глуша–(Т-03-08)–Невір–Ветли–(Р-14) та **Т-03-08** (Любомль–Дубечне–Здомишель–Ратне–Камінь–Каширський–Любешів–(Р-14)) [2–4]; місцевого значення є: обласні: **О 031273** (КПП «Самари»–Язавні–Теребовичі–Підлужне–Гірники–(М-19)–Жиричі–Тур–КПП "Тур") і **О 031277** (Ратне–Комарове–Конище–(М-19)) та районні: **С 031 202** (Сільця Млинівські–(М-19)), **С 031207** (Витень–Вишеньки), **С 031210** (Вишеньки–Височне–Береза–Хлібове), **С 031211** (Дуби–Височне), **С 031212** (Годинь–(Т-03-04)), **С 031216** (Великий Острів–Вижичне), **С 031219** (Жиричі–Здомишель), **С 031222** (Долина–Млинове Порохно), **С 031224** ((М-19)–Сільце), **С 031240** (Кортеліси–Запоківне), **С 031242** ((Т-03-04)–Доманове), **С 031243** ((М-19)–Старостине–Прохід) [2–5]. Стратегічне значення відграє наявність автомобільного пункту перетину на українсько-білоруському кордоні «Доманове–Макрани» [4-5].

Залізничне сполучення в самій громаді відсутнє, проте найближча станція знаходиться поряд у Заболоттівській селищній ТГ (сміт Заболоття) на залізничній гілці сполученням Ковель (Україна)–Брест (Білорусь), а повітряне – відсутнє. Переміщення туристів з екскурсійною метою (річкові прогулянки вихідного дня) водними шляхами можливе по р. Прип'ять. Транспортна мережа забезпечена АЗС та СТО у смт Ратне [2; 4–5].

Отже, Ратнівська ТГ має достатньо розвинуту мережу автомобільних шляхів, проте відсутність прямого залізничного та повітряного сполучення зменшує туристичне навантаження. Водна артерія є придатною для прогулянкових та відпочинкових спортивно-оздоровчих маршрутів, а не для транспортних перевезень. Першочерговими завданнями розвитку транспорту ТГ є: капітальний ремонт автодоріг місцевого значення (за європейськими стандартами); збільшення пропускної потужності територіальних автодоріг; забезпечення постійного автобусного сполучення з населеними пунктами громади для доїзду туристів; розширення та модернізація мережі закладів харчування (забезпечивши їх громадськими вбиральнями та місцями для

самообслуговування осіб з інвалідністю); покращення мережі вуличної торгівлі вздовж автомобільних доріг, збільшення кількості закладів тимчасового розміщення (агросадиби) тощо.

Висновки. Для прогресивного розвитку туризму громади вагомим є стан існуючої транспортної мережі, адже завдяки сформованому та нормально функціонуючому елементу туристичної інфраструктури зростає потік подорожуючих, що дозволяє забезпечити наповнення місцевого бюджету, зайнятість трудових ресурсів та соціально-економічний добробут громади.

Список використаних джерел

1. Децентралізація влади URL: <http://decentralization.gov.ua/region/item>.
2. Качаровський Р. Є., Єрко І. В., Чир Н. В., Антипюк О. В. Транспортна мережа прикордонних об'єднаних територіальних громад Волинської області як важливий елемент туристичної інфраструктури. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: – Переяслав, 2019. В. 51. С. 15-17.
3. Ковельська районна державна адміністрація URL: <http://koveladm.gov.ua/>
4. Ратнівська селищна об'єднана громада URL: <https://ratnesel.gov.ua>
5. Чир Н. В., Качаровський Р. Є. Дослідження питання туристично-рекреаційного потенціалу Ратнівського району Волинської області. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Географія». 2017. № 3(68)/4(69)/2017. С. 113–117. DOI: 10.17721/1728-2721.2017.68.21.

УДК 911.3

ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Л.В. Ключко

ludmila.klychko@karazin.ua

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна

Питання регіонального розвитку особливо загострилися в Україні в наш час через низку зовнішніх та внутрішніх проблем.

Намагання інтегруватися до ЄС потребує зміни пріоритетів, прийняття низки законопроектів для перебудови структури економіки, покращення інвестиційної політики, зміни поглядів керівництва держави на земельну реформу, функціонування малого та середнього бізнесу тощо [1, 2, 3, 5, 7, 9]. Це вимагає від держави підготовки фахівців, готових для реалізації таких завдань з врахуванням нових трендів та запитів суспільства. Серед фахівців в цьому напрямку важливим є підготовка в рамках освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, де системна підготовка, спрямована на формування теоретичних знань та практичних навичок для вирішення саме цих завдань. Це досягається за рахунок компетентнісного та проблемно-орієнтованого підходів у навчанні та

Наукове видання

РЕГІОН – 2021: СТРАТЕГІЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(21 жовтня 2021 року, м. Харків)

Збірник наукових праць

Українською, англійською мовами

Відповідальний за випуск: *Ю. І. Кандиба*

Комп'ютерне верстання: *Н. В. Добровольська*

Підписано до друку 30.10.2021 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. 9,0. Обл.-вид. арк. 10,5.
Наклад 50 пр. Зам. № 325. Ціна договірна.

61022, Харків, майдан Свободи, 4
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.09.

Надруковано з готового оригінал-макету у друкарні ФОП Петров В.В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
Запис за № 2480000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79-В, к. 137,
тел. (057) 778-60-34, e-mail: bookfabrik@rambler.ru